

จดหมายจากนายเข้ม เย็นยิ่ง*

เรียนพี่ทำนุ ที่รักครับนับถือเป็นส่วนตัว

สักสองปีเศษก่อนที่ผมจะได้จากหมู่บ้านไทยเจริญที่รักของเรามาอยู่ห่างไกล พี่ทำนุในฐานะผู้ให้ภูมิบ้าน ได้จัดการสองอย่างที่ผมและครอบครัว เห็นว่ามีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับหมู่บ้านเรา โดยเฉพาะสำหรับอนาคตของชาวไทยเจริญ คือได้จัดให้มีกิจกรรมหมู่บ้านเป็นข้อบังคับสูงสุด แสดงว่าต่อไปนี้ชาวบ้านไทยเจริญจะสามารถยึดกิจกรรมหมู่บ้านเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ซึ่งดีกว่าและทำให้เจริญกว่าที่จะปกครองกันตามอำเภอใจของคนไม่กี่คน กับเปิดช่องให้มีการเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองหมู่บ้านได้โดยสันติวิธี นั่นอย่างหนึ่ง กับอีกอย่างหนึ่ง พี่ทำนุได้อ่านวายให้ชาวบ้านเลือกกันขึ้นมาเป็นปากเสียงแทนกัน ผู้ได้รับเลือกันก็รวมกันเป็นสมัชชาหมู่บ้าน มีอำนาจหน้าที่พิจารณาและเบี่ยง ข้อบังคับต่างๆ สำหรับหมู่บ้านของเรา โดยถือหลักประชาธิรัฐ คือธรรมเป็นอำนาจ -ไม่ใช้อำนาจเป็นธรรม- และธรรมเกิดจากประชาชน รวมความว่าอ่อน_SOFT_ แต่สุดมารมณ์ของประชาชนในหมู่บ้านไทยเจริญทั้งหมู่

เมื่อกิจกรรมหมู่บ้านถือกำเนิดมาแล้วก็ตี และเมื่อได้มีสมัชชาหมู่บ้านขึ้นแล้วก็ตี ผมเองก็ไม่แน่ใจนักว่ากิจกรรมทุกข้อถูกใจผม และไม่แน่ใจว่าสมาชิกของสมัชชาทุกคนเป็นคนดี แต่ผมก็ยังนิยมยินดีในท่านผู้ให้ภูมิบ้านทำนุ เกียรติกอง ที่ได้อุตสาหะสร้างสรรค์ให้มีกิจกรรม ดีกว่าไม่มี และให้มีสมัชชา ดีกว่าไม่มี

บัดนี้ อนิจจา ผู้จากหมู่บ้านไทยเจริญมาอยู่ไกลไม่ได้นาน ได้ทราบข่าวว่าพี่ทำนุเปลี่ยนใจโดยกะทันหัน ร่วมกับคณะของพี่ทำนุบางคน ประกาศเลิกกลัมกิจกรรมหมู่บ้าน และเลิกสมัชชา เสียโดยสิ้นเชิง หวานกลับไปใช้วิธีปกครองหมู่บ้านตามอำเภอใจของผู้ให้ภูมิบ้านกับคณะซึ่งในกรณีนี้ก็ยังคงเป็นพี่ทำนุกับรองผู้ให้ภูมิบ้าน ผู้ช่วยผู้ให้ภูมิบ้านชุดเดิมนั้นเอง เพียงแต่มีน้อยคนลง

* ตีพิมพ์ครั้งแรกใน เศรษฐศาสตร์สาร ฉบับชาวบ้าน ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 มีนาคม 2515

เหตุผลต่างๆ ที่พิทำนุกับคณะแطلงให้ทราบว่า เป็นอนุสันธิแห่งการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ ผมได้พิจารณาโครงสร้างและทบทวนโดยละเอียดแล้ว กับได้ใช้เวลาพิจารณาด้วยว่า เมื่อได้เลิกกติกาหมู่บ้านแล้ว ข้อต่างๆ ที่ร้ายอยู่นั้น จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้กลับกลายเป็นดีไปได้หรือไม่ ก็ยังไม่เห็นมีท่าทีว่าจะบันดาลให้กลับกลายไปอย่างที่อ้าง บางเรื่องกลับร้ายมากขึ้นด้วยซ้ำ เช่น เรื่องความไม่สงบตามชายหมู่บ้านของเรามีเป็นต้น ผมสั่งเกตเรื่องจากที่ห่างไกลแล้วก็ยังไม่พอ ยังไม่แน่ใจ เมื่อมีโอกาสผมก็มาตรวจสอบที่บ้านไทยเจริญสองครั้ง เพื่อดูด้วยตา และฟังด้วยหู ผลลัพธ์ยังยืนยันตามความเห็นเดิมนั้นเอง เพราะปัญหาความสงบเรียบร้อยก็ได้ภัยจากภายนอกหมู่บ้าน ก็ได้ปัญหาเศรษฐกิจก็ได้ ปัญหาสังคมก็ได้ ปัญหายาเสพติดก็ได้ ปัญหาเหล่านี้น่าจะแก้ไขได้ทั้งสิ้นถ้าได้ทำกันจริงจัง โดยไม่ต้องเลิก

กติกาหมู่บ้าน ถ้าจำเป็นจริงๆ จะยุบสมัชชาเสียงให้เลือกกันมาใหม่ก็ทำได้ ข้อสำคัญที่สุดก็คือ การจำกัดสิทธิของมนุษย์ การห้ามชาวบ้านไทยเจริญ มิให้ใช้สมองคิดปากพูด มีอิทธิพลโดยเสรี และมิให้ประชุมปรึกษาเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับการปกครองหมู่บ้านที่รักของเราทุกคนโดยเสรีนั้น กลับเป็นการตัดหนทางมิให้หมู่บ้านไทยเจริญได้รับประโยชน์จากสมองอันประเสริฐของชาวบ้าน ทั้งในฐานปัจเจกชนและในฐานส่วนรวมด้วย

พิทำนุอาจจะแบ่งผมได้ว่า เท่าที่มีการเปลี่ยนแปลงมา ก็เห็นแต่เจ้าหน้าที่หมู่บ้านและประชาชนชาวบ้านอนุโมทนาสาครกันโดยทั่วไป จะมีเสียงคัดค้านบ้าง ก็เพียงคนไม่ๆ ไม่กี่คน ผมขอเรียนด้วยความเคารพว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ของหมู่บ้านนั้นเขาได้ประโยชน์จากการเลิกสมัชชา ไม่ต้องยุ่งหัวใจกับสมาชิกสมัชชา พูดกันง่ายๆ คือไม่มีใครขัดคอ ส่วนชาวบ้านนั้น พิทำนุก็ทราบดีว่าชาวบ้านไทยเจริญส่วนใหญ่ถือคติราษฎร์กษัตริย์ต่อต้านเป็นยอดดี ผมขออภัยยังนั้นว่าผมเองก็เคยเป็นหัวหน้างานมาแล้วจะทำถูกทำผิด หากนัยงหากันโดยเดียวได้ยาก เพราะเขารู้จักรักษาตัวรอดเป็นยอดดีทั้งนั้น ส่วนที่ว่ามีเสียงคัดค้านแต่เพียงน้อยนั้น ก็จริง แต่จริงเพราะเหตุว่ามายกอาวุธของพิทำนุและคณะค่อยปราบอยู่ตั้งแต่ต้นมีอแล้ว โดยใช้ความเกรงกลัวเป็นเครื่องบันดาลให้มีเสียงคัดค้านอ่อนลงๆ ถ้าอย่างทรายชัดว่าชาวบ้านมีความจริงใจอย่างไรก็ลองเลิกวิธีนี้ยุ่งเขียนทำให้หัวดกลัวเสียเป็นไร

อย่างไรก็ตาม ที่ผมบันทึกมาได้ที่ประสังค์จะกล่าวแบ่งพิทำนุเป็นสำคัญไม่ผมครรจะเรียนเสนอข้อที่พิทำนุกับผมเห็นพ้องต้องกันเป็นจุดเริ่มต้น นั่นคือ เราจะพัฒนาบ้านไทยให้เจริญยิ่งๆ ขึ้นไป

“ ... พอยู่บ้านมีกิจกิจขึ้น เขาก็ได้ เพราะเป็นไปตามความคาดหวังของเขานั่นเอง ก็ต้องกับคำสั่งสอนของพวกร้า แต่กิจกิจมีชีวิตอยู่ไม่นานก็ถูกปลิดไปโดยฉัน พลัน และไม่มีอะไรให้ความหวังได้แน่นอนว่าจะคืนชีพกลับมากำหนดเมื่อใด คราวเล่าจะไม่เสียหาย คราวเล่าจะไม่ผิดหวัง เพราะเขากาดหวังว่าจะได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ไทยเจริญตามกิจกิจของหมู่บ้าน แต่กระนั้น ก็ตาม เยาวชนของเราก็ยังตั้งอยู่ในความสงบ พยายามช่วยความกลัวบ้าง เมื่อพูดจาขอร้องแก่พวกร้า เพราะเขายังเชื่อในเจตนาอันดีของคนปุ่นเรา อย่างนี้จะไม่เอ็นดู จะไม่เมตตากรุณา และภาคภูมิใจในเยาวชนของเราได้อย่างไร ... ”

การพัฒนานั้นต้องพิจารณาให้สมบูรณ์ ทุกด้าน จึงจะเกิดประโยชน์จริงจัง ด้าน สังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านความสงบเรียบร้อย ด้านศีลธรรม ด้านปัญญา และการศึกษา และด้านการปกครองเป็นอาทิ

ในด้านการปกครอง ตั้งแต่หมู่รั้วพี่พันธุ์จนรักใครรับถือเป็นส่วนตัวมากกว่า ยี่สิบปี ผมได้ยินอยู่เสมอว่า พี่พันธุ์ (และคณะ) นิยมเสรีประชาธิรัฐ (ฝ่ายแดงจำกัด เสรีประชาธิรัฐ เราเคยอ้างอยู่เสมอ ซึ่งก็เป็นความจริง) จึงได้อุดส่าห์ใช้เวลา ความพินิจพิจารณา สมองและเงินทองของหมู่บ้านร่วมสิบปี ทำกิจกิจของหมู่บ้านขึ้นมา ที่พี่พันธุ์ (และคณะ) นิยมหลักประชาธิรัฐเสรีนั้น ผมก็นิยมด้วยอย่างจริงใจ ทุกวันนี้ในหมู่บ้านที่เจริญทั้งหลาย เขามักจะสนใจกับสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ซึ่งหากเป็นพิษก็จะเป็นภัยแก่มนุษยชาติอย่างใหญ่หลวง เขาก็ทรงผลร้ายของวิทยาศาสตร์ เมื่อเรานำไปใช้ในทางที่ผิด เช่น กลิ่นไอน้ำมันรถยนต์ ควันดามจากโรงงาน การใช้สารเคมีในทางที่เป็นพิษแก่ลุ่มน้ำ และดินป่าพื้นที่ เป็นต้น

สำหรับหมู่บ้านไทยเจริญของเราก็มีสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษอยู่เป็นอันมาก แต่ผมว่าอะไรก็ไม่ร้ายเท่าพิษของความเกรงกลัว ซึ่งเกิดจากการใช้อ่านจากนิยม เช่น การใช้อ่านจากโดยพลการ (แม้ว่าจะใช้ในทางที่ถูก) เพราะความเกรงกลัวย่อมมีผลสะท้อนเป็นพิษแก่ปัญญา เมื่อปัญญาเป็นพิษแล้ว ในบางกรณีก็กล้ายเป็นอัมพาต ใช้อะไรไม่ได้ บางกรณียิ่งร้ายไปกว่านั้น ปัญญาเกิดผิดสำแดง อัดอันหนักๆ เข้า เกิดระเบิดขึ้นอย่างที่เกิดมีมาแล้วในหมู่บ้านอื่นๆ หลายแห่ง ทุกวันนี้ อ่านหนังสือพิมพ์แต่ละวันก็พบโดยทั่วไป

ภัยจากภายนอกหมู่บ้านไทยเจริญนั้น ผมเห็นด้วยกับพี่พันธุ์ว่าต้องขัดให้สิ้นไป แต่ถ้าหมู่บ้านของเรามีแต่การใช้อ่านจากไม่ใช้สมองไปในทางที่ควรเช่นที่บรรพบุรุษไทยเราเคยใช้มา จนสามารถรักษาเอกสารได้มาช้านาน เมื่ออ่านทำให้กลัว ทางชีววิทยาท่านว่าไว้ว่า เส้นประสาทบังคับให้หลับตาเสีย และเวลาหลับด้านนี้แหละเป็นเวลาแห่งความหายนะ ปรึกษาของเราจะถือโอกาส เรายหลับตาเมื่อใดเข้าได้เปรียบเมื่อนั้น

อีกประการหนึ่งที่ผมเห็นว่าสำคัญมาก คือพี่ทำนุกหกสิบเศษ ผมก็ใกล้จะหกสิบ เข้าไปทุกที ต่างก็จะลาลอกกันไปในไม่ช้า ผมก็มีความพยายามอยากรู้เรื่องเดียวกันพี่ ท่านุที่จะทิ้งโลกและหมู่บ้านไทยเจริญไว้ให้ลูกหลาน เป็นโลกและหมู่บ้านที่น่าอยู่ มี ความสงบสุข เป็นไทยสมๆ แต่เจริญ สมหวัง ปัจจัยสำคัญของความเป็นไทย และความเจริญ คือความสามารถที่จะเปลี่ยน แปลงอะไรในหมู่บ้านของเราโดยสันติวิธี และเป็นไปตามกติกา ถ้าเราทำได้เพียง เท่านี้ แม้จะไม่สามารถทำอย่างอื่นได้มาก นัก ผมว่าพี่ทำนุจะมีบุญคุณแก่เยาวชนของเราอย่างเหลือหลาย

บางคนอาจจะตั้งปัญหาว่า เยาวชน ทุกวันนี้ควรหรือที่จะส่งเสริมให้มีสิทธิและ เสรีภาพตามกติกาหมู่บ้าน น่าสนใจสนับสนุนและ หรือ ทุกวันนี้ความประพฤติของเยาวชน มักจะเลวทรามน่าหมั่นไส้ ผมเองก็หมั่นไส้ ออยู่หลายครั้งหลายหน แต่พี่ทำนุเองก็มอง หมายให้ผมเกลือกกลัวมากกับเยาวชนเป็น เวลาหลายปี เมื่อผมพิจารณาด้วยความ เที่ยงธรรมแล้ว ผมกลับรู้สึกว่าความภาค ภูมิใจในเยาวชนของหมู่บ้านไทยเจริญเรา แทนที่จะรู้สึกหมั่นไส้ เขาสงบเสี้ยมเจียม ตัวและควรจะพากเรามากกว่า และผิดกับที่ เห็นมาในหมู่บ้านอื่นๆ ผมเห็นใจเยาวชนที่ เข้าได้รับการสั่งสอนจากพากเราให้รักหลัก ประชาธิรัม (ซึ่งก็ถูกต้อง) ให้รักและนิยม เสรีภาพในการคิด การพูด การเขียน และการ สมาคม (ซึ่งก็ถูกต้อง pragm ในกติกาหมู่บ้าน ตลอดมาทุก กติกา) และเขานำเอาคำสั่งสอน ของพากเรา นั้นเองไปประทับหัวใจของเข้า พอหมู่บ้านมีกติกาขึ้น เขาก็ได้ใจ เพราะเป็น ไปตามความคาดหวังของเข้า ซึ่งตรงกับ คำสั่งสอนของพากเรา แต่กติกามีชีวิตอยู่ ไม่นานก็ถูกปลิดไปโดยฉบับพลัน และไม่มี

อะไรให้ความหวังได้แน่นอนว่าจะคืนชีพ กลับมากำหนดเมื่อใด ใครเล่าจะไม่เสียดาย ใครเล่าจะไม่ผิดหวัง เพราะเขากادหวังว่า จะได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ความเจริญ ให้แก่ไทยเจริญตามกติกาของหมู่บ้าน แต่กระนั้นก็ตาม เยาวชนของเราก็ยังตั้ง อยู่ในความสงบ พยายามข่มความกลัวบัง เมื่อพูดจาขอร้องแก่พากเรา เพราะเขายัง เชื่อในเจตนาอันดีของคนปูนเรา อย่างนี้จะ ไม่เอ็นดู จะไม่เมตตากรุณาและภาคภูมิใจใน เยาวชนของเราได้อย่างไร

ด้วยเหตุผลนานาประการที่ผมได้เรียน มาข้างต้น และด้วยความรักใคร่เคารพใน พี่ทำนุ ผมจึงขอเรียนวิงวอนให้ได้โปรดเร่ง ให้มีกติกาหมู่บ้านขึ้นเด็ด โดยเร็วที่สุดใน กลางปี 2515 นี้ หรืออย่างช้าก็อย่าให้ข้ามปี ไป โปรดอ่านว่ายให้ชาวบ้านไทยเจริญอย่าง เหลือคณนา ทั้งในปัจจุบันและอนาคตgal

ด้วยความเคารพนับถือ
เข้ม เย็นยิง

-